

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ

Філософія культури

Освітній ступінь	Третій освітньо-науковий
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-наукова програма	025 Музичне мистецтво
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Статус	Вибіркова дисципліна
Семестровий контроль	Екзамен

Курс	1
Семестр	1-2

ECTS	4
Годин	120
Лекції	44
Семінари	36
Самостійна робота	40

Інформація про викладача

ПІБ	Кривошея Тетяна Олександрівна доктор культурології, в. о. професора
Профіль викладача	
e-mail	plato3@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Філософія культури» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки аспірантів відповідно до навчального плану.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинні опанувати аспіранти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Філософія культури», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень аспірантів.

Мета

Метою вивчення навчальної дисципліни є розкриття актуальних аспектів і сутнісних засад філософії культури у трансформаційний період глобальних змін та перетворень, зумовлених суспільно-політичними, економічними, культурними та психологічними викликами ХХІ століття; сприяння в оволодінні системою знань про форми, види та функції теоретичних та практичних аспектів філософії культури; розширення та систематизація

наявних знань та навичок мислити у відповідних категоріях, критично аналізувати культуро-філософські теорії, вільно орієнтуватися у сучасних культурних колізіях.

Завдання курсу:

Основними завданнями даної дисципліни є розкриття змісту базових теоретичних засад філософії культури, формування здатності самостійно аналізувати явища та процеси культури та використовувати отримані результати на практиці.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні

знати:

- концептуальні засади філософського розуміння культури;
- «життєвий світ» культури, культуру як особливе буття;
- первинні культури, які описуються за допомогою понять міф, архетип, символ, цінність тощо;
- становлення філософії культури як наукової дисципліни;
- причини занепаду та розквіту культур;
- глобальні проблеми сучасного світу (демографія, війна, терористичні виклики тощо), перспективи протистояння та відкритості культур, принципи взаємодії культур різних типів, тенденції розвитку планетарної цивілізації у XXI ст.

Уміти:

- співвідносити загальні філософські категорії та одиничні факти культури, глобальні питання та їх конкретні прояви;
- дивитися творчо на проблемні питання, знаходити нешаблонні рішення, логічно та послідовно аргументувати власну точку зору.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування практичних

компетенцій, зокрема здатність:

- проводити дослідження на відповідному рівні;
- вчитися і бути сучасно навченим;
- шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
- генерувати нові ідеї (креативність);
- виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- толерантно ставитися до інших культур;
- бути критичним і самокритичним;
- працювати в міжнародному середовищі.

Структура

- Кількість годин відведених навчальним планом на вивчення дисципліни становить 120 години (4 кредити ECTS), із них аудиторних – 80 год., лекцій – 44 год., семінарських занять – 36 год., самостійної роботи – 40 год. Екзамен – 2 год.

Перелік тем

Тема 1. Філософія культури як наукова і навчальна дисципліна.

Тема 2. Теоретичні засади філософії культури.

Тема 3. Становлення і розвиток філософії культури.

Тема 4. Міфи, символи та архетипи у філософії культури.

Тема 5. Аксиологічний вимір культури.

Тема 6. Критика модерної культури.

Тема 7. Парадигми взаємодії культур.

Тема 8. Культура і цивілізація.

Тема 9. Українська філософія культури: історія і сучасність.

Форми та технології навчання

Курс «Філософія культури» вивчається протягом першого року навчання аспірантів і передбачає теоретичне лекційне навчання, семінарські і практичні заняття та самостійну роботу.

В процесі занять, поряд із традиційними методами, активно застосовуються сучасні форм подачі матеріалу і роботи зі аспірантами - «case study» (метод кейсів, або ситуаційних завдань), тренінгові практики, інтерактивні методи тощо.

Навчальні ресурси

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство: Проблеми суспільної самоорганізації та інституалізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу: у 2 кн. Київ : Знання України, 2018.

2. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: Західноєвропейський контекст: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Тандем, 2000. 416 с.

3. Андрущенко В. П. Світанок Європи: Проблеми формування нового учителя для об'єднаної Європи XXI століття. Київ: Знання України, 2011. 1099 с.

4. Андрущенко Т. І. Проблеми естетичного в культурі: матеріали до спецкурсу. Київ: Університет «Україна», 2011. 627 с.

5. Бадьо А. Століття. Львів : Кальварія; Київ: Ніка-Центр, 2014. 304 с.

6. Бистрицький Є. Конфлікт культур і філософія толерантності. 2002. № 25.С. 59–78.

7. Бодрійяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ: ОСНОВИ, 2004. 230 с.

8. Бубер М. Я і Ти. Шлях людини за хасидським вченням. Пер. з нім. - К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2012. - 272 с.

9. Бытие человека в культуре (опыт онтологического подхода) / Быстрицкий Е. К., Козловский В. П., Пролеев С. В., Малахов В. А. Киев : Наук.думка, 1991. 176 с.

10. Воллерстайн І. Про поступ і перехідні епохи. <https://vpered.wordpress.com/2014/04/07/wallerstein-on-progress/>.

11. Вандельфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого. Київ :ППС 2002, 2004. 206 с.

12. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. Київ: Четверта хвиля, 2001. 424 с.

13. Гаєвська, С. Р. Людина в парадигмі "символічних форм" Е. Касірера. Вісник Черкаського університету, 2015. №11 (344), С. 77-83.

14. Гантінгтон С. П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Пер. з англ. Н. Климчук. Львів: Кальварія, 2006. 472 с.

15. Гатальська С. М. Філософія культури. Київ : Либідь, 2005. 328 с.
URL :http://pidruchniki.ws/15840720/filosofiya/filosofiya_kulturi_-_gatalska_cm

16. Гейзінга Й. Homo Ludens. Київ: Основи, 1994. 250 с.
17. Герчанівська П.Е. Культура в парадигмах ХХ–ХХІ ст. – Київ: НАКККіМ, 2017. 379 с.
18. Гірц К. Інтерпретація культур: Вибрані есе / Пер. з англ. Київ: Дух і Літера, 2001. С. 5–68.
19. Гумбрехт Х. Присутствие в языке или присутствие, достигаемое вопреки языку? // Вісник Харківського університету ім. В. Н. Каразіна «КОЙНОНІЯ». 2010. № 904. С. 75–88. URL :<http://clement.kiev.ua/ru/node/370>
20. Гуревич П. С. Философские ракурсы культуры. Москва: Изд-во Омега-Л, 2009. 427 с.
21. Гуссерль Е. Криза європейського людства і філософія // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Київ: Ваклер, 1996. С. 61–94.
22. Даймонд Д. Колапс. Чому одні суспільства занепадають, а інші успішно розвиваються. К.: КМ-Букс, 2021. 668 с.
23. Діалог sub specie ethicae / Даренський В. Ю., Жулай В. Д., Карачевцева Л.М. та ін. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2011. 280 с.
24. Еліаде М. Священне і мирське; Міфи, сновидіння і містерії; Мефістофель і андрогін; Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання / Пер. з нім., фр., англ. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 592 с.
25. Естетика: навчальний посібник для педагогів / під ред. Т. І. Андрущенко. Київ: Вид. НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. 594 с.
26. Ідея культури: виклики сучасної цивілізації / Є. К. Бистрицький, С. В. Пролеєв, Р. В. Кобець, Р. В. Зимовець. Київ: «Альтерпрес», 2003. 192 с.
27. Кембел Дж. Герой із тисячею облич. Київ : Видавничий дім «Альтернатива», 1999. 392 с.
28. Кримський С. Ранкові роздуми. Київ : Майстерня Білецьких, 2009. 120 с.
29. Кримський С. Б., Павленко Ю. В. Цивілізаційний розвиток людства. Київ: «Фенікс», 2007. 316 с.
30. Личковах В. А. Філософія етнокультури. Теоретико-методологічні та естетичні аспекти історії української культури. Київ : ПАРАПАН, 2011. С. 7–18.
31. Ліотар Ж.-Ф. Ситуація постмодерну // Філософ. і соціол. думка. 1995. № 5-6. С. 15–38.
32. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Киев : «ИСА», 1995. 352 с.
33. Мюнклер Г. Тероризм як стратегія комунікації / Пер. У. Левчишин // І. № 25. 2002. С. 205–213.
34. Суханцева В. Метафізика культури. Киев : Факт, 2006. 368 с. URL : http://platonanet.org.ua/load/knigi_po_filosofii/socialnaja_filosofija/sukhanceva_v_k_metafizika_kultury_2006/24-1-0-1646.
35. Фукуяма Ф. Кінець історії? // Колісніченко А. І. Історія політичної думки ХХ–ХХІ століть у першоджерелах. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2011. Том 1 URL :<http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/307/40.pdf>
36. Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій? // Колісніченко А. І. Історія політичної думки ХХ–ХХІ століть у першоджерелах: у 2 т. Том 1. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2011. URL :<http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/307/36.pdf>.
37. Шевнюк О. Л. Культурологія: Навч. посіб.. 3. вид., стер. Київ : Заня-Прес, 2007. 353 с.
38. A conversation between Jackson Katz and Douglas Kellner on Guns, masculinities, and School Shootings. URL : http://pages.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/essays/2008_Kellner-Katz_AconversationGunsMasculinitiesSchoolShootings.pdf
39. Garlitz D. The Frankfurt School's Neo-Marxian Critiques of Capitalism and Consumer Culture. URL : http://philosophyofculture.org/frankfurt_school_consumer_culture_garlitz_2005.pdf
40. Gevorkian Hamlet A. The Concept of Encounter of Cultures in the Philosophy of History: Problems and Solutions. URL : <http://www.bu.edu/wcp/Papers/Cult/CultGevo.htm>

41. Kellner D. Baudrillard, Globalization and Terrorism: Some Comments on Recent Adventures of the Image and Spectacle on the Occasion of Baudrillard's 75th Birthday. URL : <http://pages.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/essays/ baudrillardglobalizationterror.pdf>
42. Kellner D. Cultural Studies and Philosophy: An Intervention. URL : <http://pages.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/essays/culturalstudiesphilosophy.pdf>
43. Kellner D. Nietzsche's Critique of Mass Culture. URL : <http://pages.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/essays/nietzschescritiquemassculture.pdf>
44. Multiculturalism (Stanford Encyclopedia of Philosophy). URL : <http://plato.stanford.edu/entries/multiculturalism/>
45. Philosophy of Culture. URL : <http://philosophy.about.com/od/Philosophical-Theories-Ideas/a/Philosophy-Of-Culture.htm>
46. Toleration (Stanford Encyclopedia of Philosophy). URL : <http://plato.stanford.edu/entries/toleration/>.
47. Wallerstein I. *Historical Capitalism*, London: Verso, 1983, pp. 97-110.
48. Whitehead A. N. Symbolism. Its meaning and effect. URL : <http://www.anthonypflood.com/whiteheadsymbolism.htm>

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	15
2.	Конспект першоджерел, що допомагають глибше зрозуміти тему / есе на тему	15
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	15
4.	Відвідування лекцій	5
	Підсумкова контрольна робота	
5.	Екзамен	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань аспірантів

На оцінку «5» аспірант:

- повно і глибоко розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- усвідомлює зміст музикознавчих понять і вільно володіє спеціальною (професійною) термінологією;
- грамотно ілюструє твердження відповідними прикладами, власними спостереженнями;
- для виконання практичного завдання правильно застосовує теоретичні знання комунікаційних технологій, а також з інших дисциплін гуманітарного циклу;

- уміє обґрунтовано, комплексно вирішувати поставлені завдання: аналізувати особливості застосування тих чи інших комунікаційних технологій в різних сферах культурно-мистецької та наукової діяльності;

- демонструє високий рівень знань;
- послідовно, повно і логічно викладає теоретичний матеріал;

На оцінку «4» аспірант:

- досить повно розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- розуміє зміст основних термінів, проте не завжди точно їх використовує;
- теоретичні твердження правильно ілюструє прикладами, результатами власних спостережень;
- загалом правильно виконує поставлені завдання, але допускає дві-три неточності;
- уміє обґрунтувати власну думку;
- демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу;
- не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень;
- допускає дві-три неточності у визначенні понять, обґрунтуванні висновків, узагальнень.

На оцінку «3» аспірант:

- не завжди точно розкриває зміст теоретичного матеріалу;
- розуміє значення спеціальних термінів, але допускає помилки у їх вживанні;
- не завжди повно і правильно відповідає на поставлені питання;
- не завжди теоретичні положення ілюструє прикладами, а у процесі вирішення практичних завдань не повною мірою використовує теоретичні знання;
- вирішує поставлені завдання фрагментарно;
- демонструє задовільний рівень знань;
- допускає суттєві помилки у вирішенні поставлених завдань;
- викладматеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

На оцінку «2» аспірант:

- не розкриває зміст теоретичного матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні;
- не володіє спеціальною термінологією;
- не може впоратися з поставленим практичним завданням;
- не використовує теоретичні знання для вирішення практичних проблем;
- неспроможний пояснити, обґрунтувати власну думку, допускає грубі помилки у викладенні матеріалу;
- демонструє незадовільний рівень знань.